

14.

Seksualność w życiu rodzinnym

I. PROSPEKT WARTOŚCI

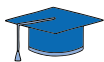
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność okazywania uczuć

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętność budowania prawidłowych relacji rodzinnych

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Rodzina jako przestrzeń kształtowania się prawidłowych relacji osobowych.
- Wzorce zachowań seksualnych we współczesnym świecie.
- Seksualność przeżywana według zasad moralnych i obyczajowych.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Seksualność ma służebną rolę wobec miłości i rodzicielstwa.
- Nie należy gorszyć młodszego rodzeństwa.
- Nie można prowokować sytuacji, w których dochodzi do nadużyć seksualnych.

Zasady

- Kształtuję swoją seksualność w oparciu o pozytywne wzorce w rodzinie.
- Reaguję na niestosowne zachowania seksualne rodziców wobec mnie i mojego rodzeństwa.
- Nie boję się zadawać rodzicom pytań na tematy związane z seksualnością.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Należy poszerzać swoją wiedzę na temat psychologii i problemów rozwojowych młodzieży.
- Postawa rodziców wobec dzieci w okresie dojrzewania powinna charakteryzować się dojrzałością i wzbudzać w nich zaufanie.
- Uporządkowane życie seksualne rodziców ma decydujący wpływ na rozwój seksualny ich dzieci¹.

Zasady

- Szukam fachowej wiedzy i korzystam z pomocy specjalistów z zakresu psychologii rozwojowej.
- Okazuję dziecku czułość i zainteresowanie.
- Reaguję na niewłaściwe zachowania seksualne dziecka.
- Dbam o czystość obyczajów w rodzinie.

¹ „Szczególnego rodzaju dialog w oparciu o ludzką cielesność ma miejsce w małżeństwie. W nim realizuje się wyjątkowa relacja pomiędzy mężczyzną i kobietą, która dokonuje się dzięki ciału i poprzez nie. Powołani są oni, by w oparciu o oblubieńczą miłość, stawać się jednym nie tylko na płaszczyźnie duchowej i psychicznej, ale również cielesnej”. A. Świerczek, *Ciało ludzkie*, w: *Encyklopedia bioetyki. Personalizm chrześcijański*, red. A. Muszala, wyd. Polwen, Radom 2009, s. 144.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Jedynym miejscem realizacji seksualności godnej człowieka jest rodzina.
- Seksualność jest nierozdzielnie związana z miłością małżeńską.
- Szkoła wspiera rodziców w wychowaniu psychoseksualnym młodego człowieka.

Zasady

- Nie wywołuję zgorszenia wśród uczniów.
- Reaguję na niewłaściwe odnoszenie się uczniów względem siebie i wskazuje pozytywne wzorce przeżywania seksualności.
- Przekazuję uczniom wiedzę, że zadaniem rodziny jest służba życiu.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie mają za zadanie stworzyć scenariusz kolejnego odcinka wybranego serialu, tak aby relacje miłosne między bohaterami były wyrazem poszanowania i prawdziwej miłości osobowej. Warto przy tej okazji wskazać uczniom potrzebę wdzięczności za dobro, jakie na co dzień otrzymują w rodzinie.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młodzież znajduje oparcie w rodzinie, która jest miejscem kształtowania się prawidłowych relacji między rodzicami. Rodzice zapewniają swoim dorastającym dzieciom poczucie bezpieczeństwa, co pomaga im w akceptacji swojej seksualności.

1.10. ZAGROŻENIA

Młodzież często nie znajduje pozytywnych wzorców zachowań seksualnych w swojej rodzinie. Rodzice nie otwierają się na potrzeby dorastającego dziecka, nie potrafią zrozumieć jego problemów związanych z dojrzewaniem psychofizycznym. Prowadzi to do problemów i niewłaściwych zachowań seksualnych wynikających z niedojrzałości.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Wychowanie dorastającego dziecka obejmuje wiele różnych aspektów. Seksualność jest jednym z tych aspektów. Czuwanie nad harmonijnym i bezpiecznym rozwojem psychoseksualnym młodego człowieka, pozwoli mu w dorosłym życiu budować relacje oparte na godności osoby i miłości. Edukacja seksualna z pewnością będzie się różnić w zależności od tego, jaka jest kultura seksualna danej rodziny. Ważne jest, by rozmowa na tematy związane seksualnością opierała się na rzetelnej wiedzy dostosowanej do wieku, empatii oraz przejrzystej, uczciwej obecności. Należy jednak zawsze pamiętać o potrzebach dziecka; czasem jedyne czego potrzebują dzieci i młodzież to przekonanie, że są ważne i potrzebne. W tak intymnej sferze jaką jest seksualność należy być szczególnie uważnym i czułym na potrzeby dziecka².

Edukacja seksualna powinna dotyczyć nie tylko przekazywania wiedzy na temat tego, skąd się biorą dzieci. To przede wszystkim nauka o podstawowych zasadach, na podstawie których młody człowiek powinien kształtować swoją seksualność. Pierwszą z tych zasad jest stawianie granic w relacjach. Nabywanie tej umiejętności rozpoczyna się w rodzinie, w której obowiązują ustalone zasady oraz są przestrzegane i egzekwowane. Budowanie granic i wyrażanie sprzeciwu to nieodłączne elementy tej zasady. Z seksualnością związane są także emocje, dlatego wychowanie seksualne powinno uczyć umiejętnego przeżywania emocji i panowania nad nimi. Kolejne zasada kształtująca seksualność to nauka dobrej komunikacji, bo to ona jest podstawą relacji. Ostatnim istotnym elementem wychowania seksualnego jest wiedza na temat własnego ciała i własnej płci³.

Należy pamiętać, że pierwszymi wychowawcami młodego człowieka są jego rodzice. To na nich spoczywa odpowiedzialność wychowania młodego człowieka do dobrego i szczęśliwego życia; również w sferze seksualnej. Rolą szkoły jest wspieranie rodziców w tym procesie.

² Por. M. Iwanek, *Jak wychowanie wpływa na naszą seksualność? Poradnik dla rodziców i opiekunów*, [online:] <https://yourkaya.pl/you-know/a/jak-wychowanie-wplywa-na-seksualnosc-poradnik#gref> [dostęp: 31.07.2021].

³ Por. tamże.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Mit o powstaniu świata opowiada o wyodrębnieniu się świata z chaosu. Z Chaosu wyłonili się też pierwsi małżonkowie: Gaja – Ziemia i Uranos – Niebo, który dał początek pokoleniom bogów. Najstarsi byli tytani, potem cyklopi i sturęcy. Po obaleniu pierwszego władcy przez Kronosa, panował on na ziemi razem z żoną Reją. Na Kronosie ciążyła jednak klątwa rzucona przez Uranosa, połykał on swoje dzieci zaraz po urodzeniu. Reja zdołała ukryć szóste dziecko i dała mężowi kamień do połknięcia. Zabrała niemowlę na ziemię, dała mu na imię Zeus i zostawiła syna na wyspie Krecie pod opieką nimf górskich. Zeus był karmiony mlekiem kozy Almatei.

Złota kołyska z małym Zeusem wisiała na gałęzi mocnego dębu, a pilnowali jej dzień i noc uzbrojeni strażnicy Rei. Gdy tylko Zeus głośniejsz zapłakał, uderzali włóczniami o tarczę i pokrzykiwali, żeby zagłuszyć płacz niemowlęcia, który mógłby – o zgrozo! – usłyszeć pożeracz własnych dzieci – Kronos. W tej pięknej krainie, w cudownym otoczeniu, wśród kochających opiekunek Zeus wyrósł na silnego i pięknego młodzieńca. Mleko i miód zrobiły swoje!

A. Rejch, *Mit o powstaniu świata*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 204.

Reja uratowała swoje dziecko przed okrutną śmiercią – połknięciem przez własnego ojca. Oddała Zeusa pod opiekę nimf górskich, by te strzegły go przed Kronosem. Zapewniła mu też straż, która czuwała przy jego kołysce dzień i noc.

Ta mityczna opowieść może stanowić pretekst do dyskusji z młodzieżą na temat wartości seksualności w życiu rodzinnym. Mówienie o tej intymnej sferze życia człowieka warto oprzeć na godności i niezbywalnej wartości istoty ludzkiej. Każdy człowiek, a w sposób szczególnie bezbronny i zdany na innych ma swoją godność i prawa, które powinny być respektowane przez bliskie mu osoby, także rodziców.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Zakorzeniona w osobowym i całkowitym obdarowaniu się małżonków i wymagana dla dobra dzieci nierozterwalność *małżeństwa* znajduje swoją ostateczną prawdę w zamyśle Bożym wyrażonym w Objawieniu: Bóg chce nierozterwalności małżeństwa i daje ją jako owoc, jako znak i wymóg miłości absolutnie wiernej, którą On darzy człowieka i którą Chrystus Pan żywi dla swego Kościoła.

Głównym i kluczowym polem walki kulturowej między absolutyzmem techniki a odpowiedzialnością moralną człowieka jest dzisiaj *bioetyka*, w której to dziedzinie rozgrywa się decydująco kwestia możliwości integralnego rozwoju ludzkiego. Chodzi o bardzo delikatną i decydującą sferę, w której z dramatyczną mocą dochodzi do głosu fundamentalne pytanie: czy człowiek jest wytworem samego siebie, czy też zależy on od Boga.

CV 74.

Wspaniałe dwa pierwsze rozdziały Księgi Rodzaju przedstawiają nam parę ludzką w jej fundamentalnej rzeczywistości. W tekście na początku Biblii jaśnieją pewne decydujące stwierdzenia. Pierwsze, cytowane syntetycznie przez Jezusa mówi: „Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1,27). Nieoczekiwane paralelę wyjaśniającą „obraz Boga” jest właśnie para „mężczyzny i kobiety”. Czy to oznacza, że sam Bóg jest obdarzony cechami płciowymi, czy też, że towarzyszy Mu boska towarzyszka, jak wierzyły pewne religie starożytne? Oczywiście, że nie, bo wiemy, jak wyraźnie Biblia odrzuciła jako bałwochwalcze te przekonania rozpowszechnione wśród Kananejczyków Ziemi Świętej. Zachowywana jest transcendencja Boga, ale ponieważ jest On zarazem Stwórcą, to płodność ludzkiej pary jest żywym i skutecznym „obrazem”, widzialnym znakiem aktu stwórczego.

AL 10.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Żony niechaj będą poddane swym mężom, jak Panu, bo mąż jest głową żony, jak i Chrystus – Głową Kościoła: On – Zbawca Ciała. Lecz jak Kościół poddany jest Chrystusowi, tak i żony mężom – we wszystkim. Mężowie miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić, oczyściwszy obmyciem wodą, któremu towarzyszy słowo, aby samemu sobie przedstawił Kościół jako chwalebny, nie mający skazy czy zmarszczki, czy czegoś podobnego, lecz aby był święty i nieskalany. Mężowie powinni miłować swoje żony, tak jak własne ciało. Kto miłuje swoją żonę, siebie samego miłuje. Przecież nigdy nikt nie odnosił się z nienawiścią do własnego ciała, lecz [każdy] je żywi

Ef 5,22-33;
por. Pwt 22,13-29;
Łk 16,18.

i pielęgnuje, jak i Chrystus – Kościół, bo jesteśmy członkami Jego Ciała. Dlatego opuści człowiek ojca i matkę, a połączy się z żoną swoją, i będą dwoje jednym ciałem. tajemnica to wielka, a ja mówię: w odniesieniu do Chrystusa i do Kościoła. W końcu więc niechaj również każdy z was tak miłuje swą żonę jak siebie samego! A żona niechaj ze czcią się odnosi do swojego męża!

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Płodność miłości małżeńskiej obejmuje także owoce życia moralnego, duchowego i nadprzyrodzonego, jakie przez wychowanie rodzice przekazują swoim dzieciom. Rodzice są głównymi i pierwszymi wychowawcami swoich dzieci. W tym sensie podstawowym zadaniem małżeństwa i rodziny jest służba życiu.

KKK 1653;
por. 2221.

IV. LITERATURA

- Augustyn J., *Wychowanie seksualne w rodzinie i w szkole*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2015.
- Bednarski F., *Wychowanie ludzkich popędów i woli*, wyd. Instytut Teologiczny Księży Misjonarzy, Kraków 2001.
- Benedykt XVI, *Enc. «Caritas in veritate». O integralnym rozwoju ludzkim w miłości i prawdzie*, Wydawnictwo M, Kraków 2009.
- Carroll L., *Alicja w Krainie Czarów*, tłum. A. Marianowicz, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2005, s. 6-107.
- Franciszek, *Posynodalna adh. «Amoris laetitia». O miłości w rodzinie*, Wydawnictwo M, Kraków 2016.
- Heinemann H.M., *Być rodzicami. Pozostać zakochanymi*, tłum. U. Poprawska, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.
- Iwanek M., *Jak wychowanie wpływa na naszą seksualność? Poradnik dla rodziców i opiekunów*, [online:] <https://yourkaya.pl/you-know/a/jak-wychowanie-wplywa-na-seksualnosc-poradnik#gref> [dostęp: 31.07.2021].
- Jan Paweł II, *Adh. Familiaris consortio*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 69-132.
- Jan Paweł II, *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich. Odkupienie ciała a sakramentalność małżeństwa*, wyd. KUL, Lublin 2011.
- Kiereś B., *Chodzi o miłość*, wyd. Fundacja Servire Veritati. Instytut Edukacji Narodowej, Lublin 2006.
- Klimaszewski S., *Największa jest miłość. Etyka na co dzień*, Wydawnictwo Księży Marianów Promic, Warszawa 2005.

- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Law M.R., Law L., *Gdy w małżeństwie nie jest łatwo. Poradnik dla małżonków*, tłum. T. Kołodziej, Wydawnictwo WAM, Kraków 2003.
- Maleszka A., *Magiczne drzewo. Czerwone krzesło*, wyd. Znak, Kraków 2015.
- Maślanka W., *Od relatywizmu moralnego do cywilizacji miłości*, Wydawnictwo Cywilizacja Miłości, Opole 2006.
- Nowakowski P.T., *Promocja seksu w kolorowych pismach dla młodzieży jako problem pedagogiczny*, „Społeczeństwo i Rodzina” 2005, R. 2, nr 2, s. 134-140.
- Pelamatti L., *Bolesna miłość. Kiedy seksualność dzieli małżonków*, tłum. E. Łukaszyk, Wydawnictwo WAM, Kraków 2005.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Półtawska W., «By rodzina była Bogiem silna...». Na kanwie «Listu do rodzin» Ojca Świętego Jana Pawła II, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2005.
- Regulska A., *Wartość czystości seksualnej. Analiza etyczno-pedagogiczna*, Wydawnictwo Maternus Media, Tychy 2007.
- Rejch A., *Mit o powstaniu świata*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 202-204.
- Struzik Z., *Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 10. Teologia ciała w nauczaniu Jana Pawła II*, wyd. Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2018.
- Świerczek A., *Ciało ludzkie*, w: *Encyklopedia bioetyki. Personalizm chrześcijański*, red. A. Muszala, wyd. Polwen, Radom 2009, s. 139-144.
- Twardowski J., *Rodzina*, w: tegoż, *Wszystko darowane. Myśli na każdy dzień*, wybór i oprac. A. Iwanowska, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2015, s. 391.

